HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נסכים הבאים בפני עצמן. כגון שהביאו היום קרבן ליבור ולא הביאו נסכים עמו והביאום למחר דאמר מר (מנחות מד:) מנחתם ונסכיהם ד) בלילה מנחתם ונסכיהם אפי' למחר: **אילימא ושפיר.** קרבן ונסכים: **והא פני רב מרי בריה דרב נחמן.** לעיל ה) דאין עולת נדבה טעונה שיר שהרי אין זמנה קבוע: **ופסברא.** דלמא שירה אמרו באחד בשבת: **נפיק מיניה חורבא.** דאתי למימר כי היכי דנסכים הבאים בפני עצמן נסכים הבאין עם הקרבן נמי רשות: **לגלותנו.** גלות יהויכין והמסר והמסגר ויחזקאל היה מהם (ו) : **יובל.** רא"ש השנה שלה ביום הכפורים דתוקעין ב"ד בשופר ונפטרים עבדים לבתיהן ושדות חוזרות לבעליהן ואז נראית שהיא יובל. אלמא שנת היובל הוה בשנת י"ד לחורבן הבית וקס"ד בהדי שנת דחורבן קאמר ויובל הוא לעולם במולאי שביעית דשנת מ"ט שביעית היא: **ואי ס"ד במולאי שביעי' חרוב.** היכי משכחת לה י"ד ז) לבהדי דתיהוי במולאי שביעית אחד בשבוע וכו' ה): **אחר שנה.** וכי תשבת ט"ו שנים משנת היובל למפרע משכחת חורבן במולאי שביעית שהיא שנת ל"ו למנין יובל זה: **אי הכי.** דבשנת ט"ו לחורבן הוי ההיא נבואה כ"ו לגלות יהויכין הואי: **דאמר מר גו'.** ישראל עם יהויכין: **בשבע.** בשנה שביעית לכיבוש יהויקים: **גו בשמונה.** כלומר שאותה גלות היתה בשנה שמינית למלכות נבוכדנצר דשנה שניה למלכותו כיבש יהויקים כדמפרש לקמן ו) : **גו' בי"ח.** עם לדקיהו והיא היתה חרבות ירושלים והיא היתה שנת י"ח לכיבוש יהויקים והיא שנת י"ט לנבוכדנצר: **משב ועד תמני סרי.** משנה שביעית שהוא גלות יחזקאל עד תמני סרי שהוא חורבן הבית חד סרי לבהדי שתא דגלה בה יחזקאל ולבר משנת החורבן דמינו לה בהדי הנך דמחורבן ועד יובל וחמיסר דמחורבן ועד יובל עם שנת החורבן ושנת היובל אשתכח דכ"ו הוו מהשתא ז) דגלו בה ועד יובל והיכי אמר יחזקאל בעשרים וחמש לגלותנו הוה יובל וס"ד דבהדי בעשרים ולדידך ז) קאמר: **ולדידך.** דבעית למימני לשנת החורבן דהנך חרבעה עשר מי ניחא: **מדי גו נמי בי"ט.** דס"ד דהאי מתרת דג' גליות הוו דהא דתני גלו בי"ח ובי"ט הוו שני גליות וסבר ח) דבשמונה עשר הוה חורבן וכי מנית נמי חרבעה עשר לבהדי שנת חורבן ושנת היובל משכחת לה עשרין ושית (ט) בגלות יהויכין שהיתה בשנת שבע ולבהדי שתא דגלו בה: **אלא מאי איכא דקאמר יחזקאל בעשרים וחמש לגלותנו: לבר משתא דגלו בה.** יהויכין ויחזקאל ט): **מ"מ תשסרי לרבינא קשיא.** דהא ודאי בגלות דאחרון היה החורבן וכיון דאמר רבינא תמיסרי שנים עד היובל ומגלות יהויכין ועד שנת חורבן שהוא בי"ט הוו חד סרי לבר משתא דגלו בה ולבר שנת החורבן וחמיסרי הא עשרין ושית: **מי סברת ג' גליות הוו.** הש"ס הוא דקא מתרץ דהאי דאמרן דיחזקאל אלא מלתא היא דחד גלות הוה דבשמונה עשר לכיבוש יהויקים הוו חרבות ירושלים שהיא תשעה עשר לנבוכדנצר הלכך משב ועד תשעה עשר לבר משתא דגלו בה יהויכין ויחזקאל ולבר שנת החורבן וט"ו עם שנת החורבן ושנת היובל הרי כ"ה: **דאמר מר.** בסדר עולם: ו) **ליבש יהויקים.** לאו גלות הוא דלא הגלה שום אדם אלא כשבו לעבד תחתיו ועבדו שלש שנים כדכתיב (מלכים ב כד) ויהי לו יהויקים עבד שלש שנים וישב וימרד בו ג' שנים כדכתיב בדניאל בתחלתו בשנת שלש למלכות יהויקים עלה ז) נבוכדנצר ירושלים ותניא בסדר עולם אפשר לומר כן והלא לא מלך נבוכד נצר עד שנה רביעית ליהויקים כדכתיב (בירמיה כה) הדבר אשר היה על ירמיהו על כל עם יהודה בשנה הרביעית ליהויקים היא השנה הראשונית לנבוכד נצר אם כן מה תלמוד לומר בשנת שלש [דניאל א] למרדו שהיא שנת שלש לכיבושו והולילו לנבל והמלך יהויכין תחתיו וכתיב בסוף דברי הימים [ב לו] ולתשובת השנה וגו' אלמא בשנת שבע לכיבוש ראשון של יהויקים גלה יהויכין וכתיב בסוף מלכים [ב כד] וילא אליו יהויכין מלך יהודה וגו' אלמא שביעית לכיבוש יהויקים היא שמיעית למלכות נבוכד נצר והיינו

איבעיא להו נסכים הבאים בפני עצמן טעונין שירה או א) אין טעונין שירה כיון ג) דאמר ג) [רבי] שמואל בר נחמני א"ר יונתן מנין שאין אומרים שירה אלא על היין (וכו') אמרינן או דלמא על אכילה ושתיה אמרינן אשתייה לחודה לא אמרינן: ג) ת"ש ר' יוסי אומר מגלגלין זכות ליום זכאי וכו' האי שירה מאי עבידתיה אילימא דעולת חובה מי הוה (ח) בשבעה עשר בתמוז בטל התמיד ואלא דעולת נדבה והא תני רב מרי בריה דרב כהנא דלא צריכא אלא לאו דנסכין אמר רבא ואיתימא רב אשי ותסברא שירה דיומיה [1]לה' הארץ ומלואה [2]וישב עליהם את אונם בשירה דארבעה בשבא הוא אלא אילייא בעלמא הוא דנפל להו בפומייהו והא עומדים על דוכנן קתני כדריש לקיש דאמר ר"ל אומר שירה שלא על הקרבן א"ה בנסכים נמי לימא נפיק מיניה חורבא: גופא ר' יוסי אומר מגלגלין זכות ליום זכאי וכו' בראשונה במוצאי [3]שביעית מי משכחת לה והכתיב [3]בעשרים וחמש שנה לגלותנו בראש השנה בעשור לחדש בארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר איזו היא שנה שראש השנה בעשור לחדש הוי אומר זה יובל ואי ס"ד בחד בשבוע חרוב מחד בשבוע לחד בשבוע תמני לחד בשבוע אחרינא ט) חמש עשרה הוויין אמר רבינא בארבע עשרה שנה אחר שנה שהוכתה העיר א"ה בעשרים וחמש שנה עשרים ושש הויין דאמר מר גלו בשבע גלו בשמונה גלו בי"ח גלו בי"ט משב ועד תמני סרי חד סרי וחמש עשרה עשרים ושית הויא אמר לך רבינא ולדידך מי ניחא מכדי גלו נמי בתשע עשרה משב ועד תשסרי תרתי סרי וארבע סרי עשרים ושית הויין אלא מאי אית לך למימר לבר משתא דגלו בה לדידי נמי לבר משתא דגלו בה מכל מקום תשסרי לרבינא קשיא מי סברת שלש גליות הוי ג) גלו בשבע לכיבוש יהויקים שהיא שמונה לנבוכד נצר גלו בשמונה עשרה לכיבוש יהויקים שהיא תשע עשרה לנבוכד נצר ג) דאמר מר שנה ראשונה כיבש נינוה שניה

נסכים הבאים בפני עצמן טעונין שירה או לאו. פי' יא) נסכים מקרבן ליבור שלא הקריבו ביומו ולמחר מקריבין כדדרש' (מנחות דף מד:) ומנחתם על עשרה ימים וליכא לפרושי אם התנדב אדם מנחת נסכים יב) לאפי' הביאו קרבן חובה קרבנו אין טעון נסכים ומיירי ודאי שמקריבה ביום אבל מקריבה בלילה [הא] מ"ר אלעזר מה כפרה ביום אף שירה ביום: **ותסברא** שירה דיומיה לה. ואי נמי נסכים הבאים בפני עצמן טעונים שירה היינו שיר של יום יג) שמביאין אותו ולא שיר שהיה ראוי ביום הבאת קרבן:

מחד בשבוע לחד בשבוע. למפרע קאמיר ט"ו שנה: **אמר רבינא.** בי"ד אחר שנה שהוכתה העיר יד) [דהיינו] בשנת ט"ו לחורבן אז היה יובל: **אי** הכי. דהוה שנת ט"ו לחורבן עשרין טו) וה' הויין כ"ו הויין דאמר מר גלו בז' פי' בז' לכיבוש יהויקים שכיבש בד' למלכותו והוא מלך י"א שנה ובאותה שנה הרג טז) יהויקים והמליך יהויכין בנו ג' חדשים ואתקופת השנה באותה שנה הגלהו לבבל והמסר והמסגר ואז היה גלות דיחזקאל: גלו בי"ח לכיבוש היינו כשהוכתה העיר: **משבע** שגלו בה עד תמניסר שחרבה העיר. בלא תמניסר עלמא שהוא מנין יז) דט"ו חדסר דשנה שביעית שגלו בה היא שנה אחרונה ליהויקים ושוב מלך לדקיהו י' שנים לפני שנת החורבן וט"ו כ"ו הויין בשלמא לי אמרינן די"ד שנה לחורבן עצמו קאמר ניחא די"ד וי"א הם כ"ה אלא כיון דאמר דהוה שנת ט"ו דקשיא ומאית לשנה שגלו בה היא היתה שנה ראשונה לדקיהו וליכא אלא י' שנים מן הגלות עד שנת של חורבן אלא קיש ליה דאינו כן דהגלות היה באותה שנה יח) שנמנית ליהויקים ל"כ איכא אחד עשר שנה: **ולדידך** מי ניחא. מכלי גלו בי"ט שנה והיינו כשהוכתה העיר מז' עד י"ט י"ב הוו ואדנשרי כ"ו הויין ומאי למיפרך לפי שיטתן שהיה סבור די"ח וי"ט שני גליות דאל"כ היכי מתוקמא אי הוכתה בי"ח לא הוכתה בי"ט ואין להקפיד דסוגיא בעלמא הוא ולמסקנא ניחא: הוה

בה עד יובל משכחת לה כ"ה לבר משתא דגלו בה יהויכין ויחזקאל (ש"מ), יז) ל"ל בא, יח) פי' הקונטרס נפכים (ש"מ), יט) כ"ל דאפילו אם הביאו עם קרבנו אין טעון הנסכים שירה ומייתי כו' (צ"ק), יג) יום הנסכים שמביאין (ש"מ), יד) (צ"ק), טו) עשרין ושש הויין דאמר מר [ויהשאל נמתק] (ש"מ), טו) נהרג (צ"ק), יז) ממנין (צ"ק), יח) כ"ל שיוצאה,

ט) נראה דמפר כאן ול"ל דליכא למימר דאמרו שירה על נסכי המתיד דהא כבר בטל התמיד

תורה אור השלם

1. לְדָוִד מִזְמוֹר לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָּהּ:
תהלים כד א

2. וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת אונָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ:
תהלים צד כג

3. בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה לְגָלוּתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בָּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר אֲשֶׁר הֻכְּתָה הָעִיר בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הָיְתָה עָלַי יַד יְיָ וַיָּבֵא אֹתִי שָׁמָּה:
יחזקאל מ א

רבינו גרשום

נסכים הבאים בפני עצמן כדאמרינן במס' מנחות (דף קז.) האומר הרי עלי יין לא יפחות מג' לוגין: [**או דלמא**] **על אכילה ושתיה** דמזכה על זבח הקרב עם נסכיו: [**והתני רב מרי** על עולותיכם וגו' **אלא לאו דנסכין** {בהאין} בפני עצמן ו) דבטל תמיד]: **אי הכי** כיון דאי בני מצי למימר שירה שלא על הקרבן לימא נמי אנסכים: **נפיק מינה חורבא.** דסברי דדינא דנסכים לא מצו קרבי אלא ע"י שיר [ואי ליכא לריים לא הוו מקרבי לו ואינהו לא בנו שיר: **בעשרים וחמש שנה לגלותינו.** לגלות יכניה: **ארבע עשרה שנה אחרי אשר הוכתה העיר.** לגלות צדקיה: **שראש השנה שלה בעשור** דלא אשכח שיום ר"ה דהוי בעשור אלא יובל ביומ"כ אלמא בשנת י"ד יובל הואי: **ואי ס"ד בחד בשבוע חרב מחד בשבוע עד לחד בשבוע תליתאי מ"** הוו ולא איקלע יובל עד שנת ט"ו אלא ש"מ מדאמר קרא בי"ד שנה ותו לא וההיא הוה יובל לא משכחת לה דחרב הבית אלא בשנה שניה לשבוע ואישתכח דאתא יובל בי"ד שנה: **אמר רבינא** לעולם בחד בשבא חרב ודקא קשיא לך לא איקלע יובל עד ט"ו תריץ הכי י"ד שנה אחר שנה שהוכתה דהוו להו ט"ו בהדי ההוא שנה שהוכתה]: **אי הכי** כיון דחשבת י"ד בר מההיא שתא דחרוב: **עשרין ושית הוויין** והא כתיב בכ"ה [שנה]: [**דאמר מר**] **גלו בז' גלו בח'** לאחר ד' שנים שגלה יהויקים כמו שכ' אל כל אחד ואחד במלכן (שם:). **בללום ונתנום בקלפי.** כתבו על כ"ד משבירות קלף ראשי משמרות שמלקו מאותן ד' (שם). **בא ידיעה.** משמרה של ידעיה בא אחד מהן ונטל מלקו ותלק ס' תחיתם קלף דהוו להו שם, ומי שהיה עולה בידו ראשון היה נשבת ראשונה, שבקדר שהיו עולין בידו זו אחר זו כך היו עומדין בשבתותיהן זו אחר זו (שם).

הגהות הב"ח

(**א**) גמ' תוספ מי הוה הא בשבעה: (**ב**) רש"י ד"ה לגלותינו וכו' מהם הס"ד ואח"כ מ"ה זה יובל: (**ג**) ד"ה מבלי וכו' מגלות יהויכין:

מוסף רש"י

שניה עלה וכיבש יהויקים. קרלאי קא דיים בסדר עולם, כתיב בראש ספר דניאל בשנת שלש למלכות יהויקים בא נבוכדנצר בירושלים ויתן ה' את יהויקים בידו, אשכר לומר כן והכלא לא מלך אלא בשנת אחרא ליהויקים, שנאמר בספר ירמיה (מה:) הדבר אשר היה בשנת הרביעית ליהויקים היא שנה הראשונה לנבוכדנצר, אלא מה ת"ל בשנת שלש למלכות יהויקים בשנת שלש שנים למרדו, לאחר שכיבשו עבדו שלש שנים ומרד בו, שנאמר (מ"ב כד) וייסר לו יהויקים עבד שלש שנים וישב וימרד בו, ולמדך כאן שעמד במרדו שלש שנים, הרי שש שנים לכיבושו, ובפעם הראשון נמסר בידו והרגו ונתקיים בו קבורת חמור יקבר, והמליך את יהויכין בנו תחתיו ופא לו לנבבל, אמרו לו יועציו הלא מרד בך והמלכת בנו, מתלא אמרן מכלבא דיבשא נורייה טבא לא נפיק, חזר עליו לתשובה השנה והגלהו והמליך לדקיהו, וכן כתיב בספר מלכים בסופו, ומצאתא גלות יהויכין בשנת שבע לכיבוש יהויקים והרי הכתוב קורא אותה בשנת שמונה למלכות נבוכדנצר בספר מלכים בסופו, למדנו שבשנה שניה למלכותו כיבשו (מגילה יא:). **במוצאי שביעית מי משכחת לה.** הלא רש"י ע"ז ט: גירסא אחרת. **שנת חמשים עולה לבאן ולבאן.** שנת היובל ושנה ראשונה של שמיטה (ר"ה ט.) שנת היובל היא מיובל שעבר ומונין אותה שנה אחת ליובל הבא (לקמן כד:). **ארבע משמרות עלו מן הגולה.** בנית שני והשאר לא עלו, שהרבה משרפאל נשאתו ולא רצו לעלות (תענית כז:). **פשחור ואימר.** ומעבדא לי דסמוכין לא כתיב גבי כ"ד משמרות (שם, ועי"ש בהגהות הב"ח). **וחלקום לכ"ד משמרות.** ומתנו כנוי של כל אחד ואחד במלכן (שם:). **בללום ונתנום בקלפי.** כתבו על כ"ד חתיכות קלף ראשי משמרות שמלקו מאותן ד' (שם). **בא ידיעה.** משמרה של ידעיה בא אחד מהן ונטל מלקו ותלק ס' חתיכות קלף דהוו להו שם, ומי שהיה עולה בידו ראשון היה נשבת ראשונה, שבקדר שהיו עולין בידו זו אחר זו כך היו עומדין בשבתותיהן זו אחר זו (שם).

שינויי נוסחאות

(**א**) דאמר רבי שמואל (ש"מ), (**ב**) אחרינא המיסר הני המיסרי הויין (ש"מ), (**ג**) שלש גליות הוו שתי גליות הוו גלו בשבע (ש"מ), (**ד**) י"ד בהדי שתא דחורבן דמיהוי במולאי שביעית מחד בשבוע (ש"מ וכ"ה בצ"ק), (**ה**) וכו'. ס"א מחד שבוע לחד שבוע למפרע קא חשיב ט"ו שנה משנת היובל עד החזרתן (ש"מ), (**ו**) הם"ל: משתא, (**ז**) דגלו בה עד יובל קאמר (ש"מ), (**ח**) וסבר דבתשעה עשר (ש"מ), (**ט**) ויחזקאל קאמר לדידי נמי דאמינא חמשה עשר משנת י"ח שחרב הבית

(**ט**) א מיי' פ"ו מהלכות תמידין הלכה ח ופ"ג מהל' כלי מקדש הל' ב:
מא ב מיי' פ"י מהל' שמיטה ויובל הלכה ג ד:

עין משפט נר מצוה

מוסף רש"י

בשבע לביבוש יהויקים שהיא שמינית (למלכות) נבוכדנצר וגלו בגלות צדקיה בי"ח לכיבוש יהויקים שהיא ר"ט לנבוכדנצר ולא הוו אלא ב' גליות ובין גלות (יהויקים) [יהויכין] לגלות צדקיה לא הוו אלא י"א שנה: